

דבר תורה לפרשת בהעלותך – הרב מתניה ידיד

ודגלו עלי אהבה

אחד השבחים המפתיעים בשיר השירים שאומר הדוד לרעה הוא פסוק שמתחיל בשבח יופיה של הרעה ומסיים ב'איומה' – "יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלים אימה כנדגלות" מה שבח יש בלכנות את הרעה איומה? ומה משמעותם של 'הנדגלות'?

פרשתנו עוסקת, בין השאר, בפתרון לשאלה זו. התיאור המפורט והארוך של סדר המסעות של בני ישראל, מי ראשון ומי שני, תחת איזה דגל, באופן מסודר כצבא "אלה מסעי בני ישראל לצבאתם ויסעו" מעורר את ההרגשה של אימה. יש כאן סדר שהוא מעל הטבע, עם המתקיים במדבר שאינו זקוק לספק לעצמו מזון ומים, עם עמוד אש וענן מעורר אימה וזהו משמעות הפסוק 'אימה כנדגלות'. – את מעוררת אימה כדגלי מדבר. ובכל זאת כיצד זה שבח? מדוע הדוד אומר זאת לרעה?

על שני דברים כתוב שצריך לעשותם באימה. השולחן ערוך (סא,א) פוסק לגבי קריאת שמע שצריך לקרוא באימה: "יקרא קריאת שמע בכוונה באימה ביראה ברתת וזיע" וכך גם בפרק קניין תורה במסכת אבות אחד מהקניינים שהתורה נקנית בהם היא "באימה". האם אימה שווה לפחד או ליראה? האם כשאדם קורא קריאת שמע או לומד תורה הוא צריך לחוש מעין חרדה?

פירושה של המילה אימה שונה מפחד או חרדה. בשם הגאון מוילנא נמסר שפירוש מילה זו הוא גם פירוש המילה "אם" (הן בצירי והן בחיריק). לאיים על מישהו פירושו להעמיד את חייו בתנאי "אם" – אם ארצה אתה תחיה ואם לאו אתה תמות. כשאדם מרגיש מאוים חייו אינם בטוחים הם עומדים בקיום שהוא על תנאי. גם האם היא התנאי שהתינוק יחיה. בריאותה, שלימותה, חייה הם התנאי לקיום העובר. היא כביכול מאיימת על העובר ומתנה את חייו שלו בחייו שלה, במובן החיובי. היא מרעיפה עליו מחייה שלה על מנת לתת לו קיום.

ללמוד תורה באימה פירושו להבין שהקיום שלי תלוי בדבר זה. אין לי חיים ללא לימוד תורה "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי". לקרוא קריאת שמע באימה פירושו להבין את עומק החיים שהאמונה נותנת לאדם, עד כדי שאין לו קיום בלעדיה.

כאשר הולכים בני ישראל במדבר דגלים דגלים, כפי שהם ראו אצל המלאכים בהר סיני על פי המדרש הידוע ונתאוו לכך, הם מהווים איום על העולם כולו. זאת אומרת, העולם מבין שאין לו קיום ללא דגלי מדבר הללו, ללא הסדר שהתורה מציעה לו. "תפול עליהם אימתה ופחד" נפלה עליהם ההבנה שהקיום שלהם עצמם תלוי בעם הזה שיצא מבית עבדים. זה בהחלט מפחיד כאשר אינך רוצה בזה.

גם בשיר השירים אומר הדוד לרעה את 'איומה כנדגלות' את מביאה חיים לעולם, ואין קיום וחיים לעולם בלעדיך.

הרי זה שבח נפלא. כשבחים הנפלאים האחרים שיש בפסוק זה ובשאר פסוקי שיר השירים.

שבת שלום!